

Debattartikel införd i Göteborgsposten den 1 augusti 2003

Nej till den nya skollagen

Förslaget till ny skollag ger både skolans huvudmän och dess rektorer mycket otydliga mandat. Ansvar och befogenheter följs inte åt, skriver Tomas Johansson från Friskolornas riksförbund.

Runt om i landet diskuteras skollagskommitténs förslag till ny skollag. Ett förslag som landets alla skolhuvudmän säger nej till i huvudfrågorna: Vem ska bära ansvaret för skolverksamheten? Vem ska staten vända sig till?

Friskolornas Riksförbund företräder tillsammans med Kommunförbundet och så gott som alla landets skolhuvudmän. Vi är bland annat kritiska till förslagen om ansvarsfördelningen mellan huvudmannen och rektor. De är oklara och otydliga. Ansvar och befogenheter följs inte åt.

År 1989 beslutade riksdagen att ge kommunerna tydligt ansvar för landets skolor. Dessförinnan hade skolan länge besvärats av ett dubbelt huvudmannaskap. Lärarna var t.ex. kommunalt anställda med statliga villkor. Tyvärr justerades inte skollagen fullt ut vid detta tillfälle. Uppdraget riktades både till huvudmannen och till rektor - trots att skolans ekonomi uteslutande var och är en kommunal angelägenhet.

För tio år sedan kom friskolorna. De fick en mycket friare roll i förhållande till den statliga regelstyrningen. Hela uppdraget riktas till huvudmannen. Skollagskommittén konstaterar att ledningsstrukturen på de fristående skolorna är tydlig och fungerar väl där, medan de kommunala rektorernas roll anses problematisk.

År 1999 startade arbetet med en ny skollag. De positiva erfarenheterna från de fristående skolorna skulle nu kunna överföras till alla skolor. Men så sker inte i utredningsförslaget. I allt väsentligt är lagförslaget en kommunikation från staten direkt till professionen - förbi huvudmannen.

Förslaget till ny skollag ger både huvudmän och rektor mycket otydliga mandat. Ansvar, befogenheter och ekonomi skiljs åt. Merparten av de beslutsbefogenheter som behövs för att fullgöra uppdraget riktas direkt till rektor. Huvudmannen ska bara kunna påverka verksamheten genom att säga upp anställda eller innehålla resurser. Men även om staten riktar uppdraget direkt till rektor, är rektor beroende av resurser från huvudmannen.

En framtida lagstiftning måste ändras så att uppdraget riktas till huvudmannen oavsett om det är kommunen eller en fristående huvudman. Det krävs för att beslutsfattarna i den politiska nämnden eller i friskolans styrelse ska kunna ha kontroll över och ta det fulla ansvaret för verksamheten. Det innebär givetvis inte att de beslut som lagstiftaren idag riktar direkt till rektor ska fattas av någon annan än rektor. På samma sätt som det idag fungerar på de fristående skolorna och i övrig kommunal verksamhet skulle uppdraget att genomföra verksamheten självfallet åvila rektor via delegation. Det behövs för att skapa en god arbetsmiljö för landets rektorer, som är en nyckelgrupp i framtidens skola.

Skollagen ska ställa höga krav på skolhuvudmännen. Barns och ungdomars rättssäkerhet och rätten till en bra utbildning måste stärkas. Staten ska sätta upp mål och kontrollera måluppfyllelsen, men detta måste riktas mot skolans huvudmän och inte till anställda. Vi säger därför nej till lagförslaget.

Tomas Johansson
Ordförande i Friskolornas Riksförbund